

Strašna nezgoda na železniškem križišču.

Lopovski klateži so dobili svoje.

OTOK V PACIFIKU KUPILJEN ZA ŽIVINOREJO. — JAPONCI BODO PO VOJNI ZAHTEVALI, DA SE ZANJE ODPRVI OMEJITEV NABELJEVANJA. — BANKIR WATSON SE ENKRAT OBTOŽEN UMORA. — ZELICHAMOVA JE PODALA NOVO IZPOVED. — POPRAVLJANJE STANLEYJEVEGA NABIRALNIKA BO STALO \$300.000. — BIVŠI DRŽAVNI PRAVDNIK SPOZNAN KRIVIM ZAROTE. — MORNARIŠKI DEPARTMENT JE ODKLONIL, DA SE PODALJŠA ROJA ZA GRADNJO BOJNIH LADIJ.

Indijanci se množe.

Detroit, Mich., 2. oktobra. — Lokomotiva Gran Trunk železnice, ki je imela tri tovorne voze, je treščila v voz cestne železnice. Deset oseb je bilo ubitih in trideset ranjenih. Trupla ubitih so bila tako strašno razmesarjena, da je bilo na licu nesreče nemogoče spoznati ubite osebe. Neki ženi je bila glava odrezana od trupla. Med mrtvimi je tudi eno dete.

Med ranjenimi so dobili nekateri tako težke poškodbe, da bodo na njih umrli.

Očevideci trdijo, da se je nesreča dogodila tako hitro, da ljudje ne vedo niso, kaj se je zgodilo.

Na licu nesreče je izgledalo strašno. Tovorni vozovi so zadeli voz ulične železnice skoraj v središču, ko porinili s tira in vlekli za sabo. V času nezgode je bilo več kot devedeset popotnikov v vozu. Največ jih je smrtno ponesrečilo. Ko so skakali iz voza ulične železnice direktno pod tovarne voze.

Ko so dospeli rešilci, so videli ranjence in mrtve ležati ob železniškem tiru in pod tovarnimi vozovi.

Čuvaj, ki ima zapirati zatvorke, je pobegnil, sprevodnika in motornika so aretirali.

Chicago, Ill., 2. oktobra. — Otoki polnoči se je pripeljal sedem klatežev v avtomobilu pred salon na 119 Wood ulici. Z revolverji v roki so udri v salon in zaklicali točaje, natakarnjem in gostom nke kvisku. Gostje so ubogali, ali en točaj in dva natakarnja so zagrabili samokrese in odprli ogenj na viteze samokresa. Salonski službenici so rabili točajsko mizo na kritje, ko je bilo oddanih kakih dvajset strel, je se eden klatežev zgrudil smrtno zadet na tla, drugi je pa bolešno zakričal. Klafitzi so spoznali, da je zanje bitka izgubljena. Pobrali so mrtvea in ranjence in ju odnesli na avtomobil, s katerim so jo odkurili.

V salonu so po praski našli leson nogo, kar dokazuje, da je eden banditov pohabljenec.

Policija izjavlja, da je noga lastnika nekega Peggija.

Prvi je policijo obvestil šofer, ki je vozil bandite. Dejal je, da je pet ljudi najelo avtomobil in mu ukazalo, naj jih pelje v salon. Tam je slišal streljanje. Naenkrat so štirje prihrumeli iz salona in na samokresi prisilili, da jih odpelje. Ko so bili proč kakšne tri milje, so izstopili iz avtomobila in izginili v temi.

Saa Francisco, 2. oktobra. — Zvezni senator Key Pittman iz Nevada, bogat živinorejec je kupil otok Lahai v Havajskem otočju. Zanj je plačal več kot en milijon dolarjev. Otok bo služil živinorej in v kratkem prično nanj izvažati goveda za plemo.

Denver, Colo., 2. oktobra. — Očeti vladi Izabeli Nun se je vžgal obleka, ko je zanimala ogenj v židovniku. Na srečo je prišel naokoli John Roubos, ki je postal pomočnik na dim, ki je prihajal iz kamnjenja. Priključil je R. R. Roubos, ki je stanoval spredele, in oba sta vžgala v stanovanje.

Nato sta vžgala pri lijaku in v plamenu, kjer se je zaman trudila, da pogasi obleko z vodo.

Chicago in okolica: v torek lepo vreme; v sredo mogoče hladnejše in deževni nalivi.

Illinois: lepo vreme v torek; v sredo nestanovitno vreme in hladnejše v severnem delu države.

Temperatura v Chicagu: najvišja 75, najnižja 52 stopinj.

Chicago, Ill., 2. oktobra. — Poročilo Jakoba M. Dickinsona, sodnega upravitelja Chicaga, Rock Island & Pacific železniške družbe, navaja, da je železniška družba imela v juliju t. l. \$1,222,905 čistega dobička. Vsi prejemki so znašali nad \$10.000.000.

(Dolje na 2. strani, 2. kolona)

Chicago, Ill., 2. oktobra. — Poročilo Jakoba M. Dickinsona, sodnega upravitelja Chicaga, Rock Island & Pacific železniške družbe, navaja, da je železniška družba imela v juliju t. l. \$1,222,905 čistega dobička. Vsi prejemki so znašali nad \$10.000.000.

(Dolje na 2. strani, 2. kolona)

Chicago, Ill., 2. oktobra. — Poročilo Jakoba M. Dickinsona, sodnega upravitelja Chicaga, Rock Island & Pacific železniške družbe, navaja, da je železniška družba imela v juliju t. l. \$1,222,905 čistega dobička. Vsi prejemki so znašali nad \$10.000.000.

(Dolje na 2. strani, 2. kolona)

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Solidaren nastop cestnoželezniških uslužbencev v Albanyju.

Stavka na splavih je presenetila družbo.

Stavkokazi aretirani radi igre za denar.

Sodišče na strani podjetnikov.

Cestno železniška stavka v Albany.

Albany, N. Y., 2. oktobra. — Radi discipline je prišlo med zastopniki uslužbencev in United Traction družbo, ki obratuje cestno železnico v Albanyju, Troyju, Waterfordu, Cohoesu, Green Islandu in Rensselaerju, do resnega spora, ki bo končal v stavki, če družba ne odneha. Tiri cestne železnice pokrivajo v premeru 15 milj in vsled stavke bo prizadeh do 300.000 prebivalcev. Železniški uslužbenci so poslali ultimatum družbi v petek zvečer po šestih, v katerem zahtevajo, da se zopet nastavi uslužbenca, ki je "prelomil" njen disciplinarni zakonik.

Zadnje besede med Harryjem B. Weatherwassom, zastopnikom družbe, in H. Drooganom, zastopnikom uslužbencev so bile po večerni razpravi, da je Droogan zahteval, da se priznate te zahteve, "bo stavka v 48 urah."

"Ali je to vaša zadnja beseda?" je vprašal zastopnik družbe.

"To je naš ultimatum," je odgovoril Droogan.

"To je vse, lahko noč gospodje."

Če družba ne prizna zahteve, pride skoraj gotovo do stavke.

Spor je nastal, ker je družba odpustila motornika, ki se ni oziral na znamenje, da vstavi, ne da bi ga zaslišala. Njegovi tovariši so mnenja, da ga je imela družba zaslišati, preden ga je odpustila.

Če pride do stavke, bodo največ trpeli industrijalci v Troyju in Cohoesu, kjer dela na tisoče delavcev, ki izdelujejo ovratnike in delajo v tekstilnih tovarnah.

Stavka pomorščakov na splavih.

New York, 2. oktobra. — Stavka na splavih je ustavila v soboto popolnoma promet med Manhattanom in Weehawkenom. Kakšnih dvajset tisoč oseb ni moglo domov in gneča pri postajališčih je bila tako velika, da so poklicali policijske rezerve, do so vzdržavale red.

Ob 4:30 popoldne so kurjači, pomorščaki, krmarji šli s prvega splava na suho, ko je splav dospel v Weehawken. Z vseh splavov, ki so za njimi dospeli k obrežju, je šlo moštvo na suho. Družbi sta ostala lojalna le strojniki in kapitan.

Družba je spoznala, da vlada nezadovoljstvo med uslužbenci in je pred štirinajstimi dnevi povišala mezdo za pet odstotkov. Vseled naraščajoče draginje se uslužbenec niso mogli zadovoljiti s takim povišanjem in zahtevali so, da se jim mezda poviša za 25 odstotkov. — Družba je seveda zahtevo odklonila.

Stavka je zadela družbo kot strela iz jasnega neba, ker je bila "prepričana", da uslužbenec ne bodo zastavali. Bila je nepravilna in ni mogla razpolagati s skebi. Zdaj bo seveda skušala najeti stavkokaze.

Detektiiva sta obtožena, da sta napadla štrajkarje.

New York, 2. oktobra. — Železniška detektiva Harry McClay in William Walker, sta bila pritirana pred magistratnega sodnika Piteha v Hunter Pointu, ker sta napadla štrajkarja Joseph Strimmana. Sodnik je obravnavo preložil na petega oktobra.

Napad na štrajkarje je bil izvršen, ko je policija preiskovala stavkokaze, če nimajo pri sebi skritega orožja.

Stavkokazi navadni igralci.

New York, 2. oktobra. — Policija je aretirala stavkokaza Bernarda Kaufmana in Richarda Kaneja v barakah Interborough Rapid Transit družbe, v katerih stoje vlaki. Policija ju je zasačila pri igri za denar, in ju spravila tje, kamor spadata.

Sodišča na strani delodajalcev.

New York, 2. oktobra. — Magistratni sodnik Cornell je obsodil Antoneto Pirone in Matildo Pardielli v prisilno delavnico, ker nista hoteli odstraniti okvirov z napisa "ne bodi akeb", ko sta bila na stavkovni straži pred tovarno za bluze tvrdke Wolf in Schuller. Antoneta Pirone, je stara 26 let, vdova s tremi otroci. Nji je sodnik prisodil deset dni, gde. Matildi Pardielli pa pet dni.

Magistratni sodnik Cornell je dejal, da so skebje pri njem spoštovani ljudje in je v svojem govoru s sodniškega stola napadel štrajkarje.

Da tudi slovenski delavci poznajo tega sodnika, prinašamo njegove besede:

"Nihče nima toliko simpatij za take mlade žene kot jaz, in nihče ne ve boljše kot jaz, da je ljudstvo v New Yorku sito teh štrajkov, ki so zvezi z nedostojnim obnašanjem. Nade simpatije so z ženami in možmi, ki hočejo delati za plačo, da se prežive. In teh ne smejo motiti tisti, ki nočejo delati."

Magistratni sodniki so pronašli, da se z globami nič ne doseže, ker jih plačajo unije in štrajkujoči mislijo, da je stvar navadna šala. Pa jaz naj bom milostljiv s temi ženami, ker so jim slabo svetovali."

Takoj po obsodbi je advokat vložil petico za "habeas corpus" in sodnik Goff je odredil, da se obsodbe ne izvrši do ponedeljka do treh popoldne, dokler se ju ne zasliši znova. Štrajkarici sta bili zročeni advokatu, ki ju je zagovarjal.

V teku stavke pri tvrdki Wolf in Schiller se je v osmih tednih dogodilo že marsikaj. Neka stavkokazica je sunila štrajkarico s škarjami. Družba je iskala sodniške prepoved, ki bi ukazala štrajkarjem, da se morajo vrniti na delo, ker so podpisali individualno pogodbo med "gospodarjem in sužnjem." Višji sodnik Gug je odločil v prilog uniji.

Stavkokazem gre trda.

Mount Vernon, 2. oktobra. — Pet voz je počasi vozilo na Westchester ulični železnici. Kamenje in druga ropotja na tirih, zagrozena ogibala, z mrazilom namazane tračnice dajo stavkokazom mnogo dela.

Na Pelhamu vozita le dva voza in družba izjavlja, da je obrat normalen.

Stavka strojnikov.

New York, 2. oktobra. — V delavnicah Ontario & Western železnice je stavkalo en tisoč strojnikov. Štrajkaajoči strojniki zahtevajo osemurni delavnik in povišanje meze. Odborniki organizacije izjavljajo, da bodo tej stavki sledile še druge stavke na drugih železnicah, če železniške družbe ne priznajo zahtev strojnikov.

Kratka stavka.

Gilbert, Minn., 2. oktobra. — Zastavkalo je okoli 60 delavcev, ki delajo za Lawrence McCann & Co. iz Eveletha, ki tlakuje ceste in ulice. Delavci so zahtevali \$2.75 plače in osemurno delo na dan. (Dolje na 2. strani, 4. kolona)

Rumunska armada poražena na Sedmograškem.

Angleži in Francozi ob Somi še vedno v olenzivi.

BERLIN POROČA, DA SO BILI NAPADI V NEDELJO ODBITI. — GRŠKO MINISTRSTVO JE PODALO OSTAVKO. — TURKI SO DOSEGLI MAJHEN USPEH V PEREJI NAPAD LETALCA NA ZOFIJO ODBIT. — V REPUBLIKI NICARAGUA SE VRŠE PREDSEDNIŠKE VOLITVE V ZNAMENJU NOŽA IN SAMOKRESA. — LONDON POJE SLAVO OKLEPNIM VOZEM. — REUTERJEV URAD POROČA O USPEHU SRBOV NA BALKANU. — POROČILA Z VEHOodne FRONTE NE SOGLAŠAJO. — NAPAD ZRAČNIH LADIJ NA ANGLEŠKO.

Ruska ofenziva obnovljena.

ZADNJE VESTI.

London, 3. oktobra. — Srednji časnikarski urad iz Aten poroča, da je grško ministrstvo podalo ostavko.

Berlin, 3. oktobra. — Vojni urad poroča, da so v nedeljo francozi in angleški čete na dvanaest milj dolgi fronti ob Somi izvršile napad na napadom. Vsi napadi so bili odbiti s velikimi izgubami za sovražnika.

Carigrad, 3. oktobra prek Londona in Sayvilla, L. I. — Turki vojni urad poroča uradno, da so Turki napadli ruske sile v taboru južno od Sakiza, trideset milj jugovzhodno od Sonjbulaka in jih razpršili.

Berlin, 3. oktobra, brezlično prek Sayvilla. — Prekmorska časnikarska agentura poroča iz Zofije, da je 30. septembra francoski dvokrovnik poletel nad bolgarsko metropoli. Takoj so stopili v akcijo topovi. Letalec je vrgel eno samo bombo severno od mesta. Blizo Gebiana so ga bolgarski letalci prišli, da se je spustil na tla. Poročilo je, da je padel na skakačastnika, bi sta bila v letalu, so ujeli neranjena.

Meragua, Nicaragua, 3. oktobra. — Tukaj so nastali veliki izgredi pri predsedniških volitvah, ko je Salvador Zelaya, netjak Zelaya bivšega predsednika republike, napadel gruho konservativcev in ustrelil štiri.

V boju je tudi Zelaya dobil rane. Morala je poseči policija vmes, da je razgnala pretepače.

SPLOŠNI POLOŽAJ.

Sedmograško: Berlin in Dunaj nadaljujeta s poročili o porazu rumunske armade pri Hermanštat. Prva rumunska armada je bila obkoljena od treh strani, stisnjena, zmečkana in ostanki so ušli v divje gozdove na gorah, kjer ni eest niti živeža. Druga rumunska armada, ki je prišla na pomoč prvi, je zdaj v ofenzivi. Poraz Rumunecv je zavdal strateški manever generala Falkenhayna, kateri je na široko obkolil nasprotnika in potem zaprl za njim edini prelaz čez gore. Ves bojni material, ki so ga imeli Rumunecv seboj, je padel Nemoem in Avstrijem v roke in do zdaj so našli čez 3000 ujetnikov. Bukarešt priznava umikanje, toda poraza noče priznati.

Fronta ob Somi: London poroča, da so Angleži strli nemške pozicije na poldrugo miljo dolgi fronti in osvojili Eaucourt L'Abbaye. Zdaj se nahajajo še dve milj in pol od Bapaume. Napad je bil izvršen v nedeljo po vroči artilerijski preparaciji, čemur so sledili glasoviti "tanki" (oklopni stroji s puškami, ki se plazijo čez jarke in jame) in za temi infanterija. Medtem prodirajo Francozi v bližini Rancourta, severno od Peronne in južnoistočno od Morvala proti Sally. Nemci skušajo oslabiliti zavezniško ofenzivo ob Somi s tem, da pripravijo napade v Šampansji, toda Pariz javlja, da so bili vsi napadi z lahkoto odbiti.

Galicija: Rusi so zopet ponovili močno ofenzivo na dveh točkah, severnoistočno in južnoistočno od Lvova. Petrograd poroča, da je bilo zopet ujetih okrog 5000 Avstro-Nemcev. Berlin pravi, da so bili ruski napadi na prvi točki "deloma ustavljeni", na drugi točki med Tasnijovko in Zloto Lipso so pa Rusi osvojili nekaj pozicij.

Macedonija: Iz Londona javlja, da o vseh teh srbskih in britiških četi. Zavezniki so vzeli Bolgarom tri mesta, dva ob Strumici in drugo v Kajnakalaskih gorah.

Dobrudža: Artilerijski dvoboji na vsi fronti.

Goriško: Dunaj poroča, da Italijani zopet na vso moč bombardirajo avstrijske pozicije na Krasu.

V zraku: V ponedeljek ponoči je zopet prilulo deset zeppelinov nad istočno obrežje Anglije očitno z namenom, da dosežejo London. Glasom uradnih naznanil iz Londona so pa imeli zeppelin topot smole. Londona niso dosegli in vrgli so le nekaj bomb na odprtem polju. Eden zeppelin je bil zadet iz protizračnih topov in zletel je v plamenu na zemljo.

NADALJNA POROČILA O PORAZU RUMUNOV.

Berlin, 2. okt.—(Uradno). Nemške in avstro-ogrške čete pod generalom Falkenhaynom so izvojevale popolno zmago nad Rumunecv pri Hermanštat. Pred štirimi dnevi so bavarske čete s širokim obkoljevanjem zasedle cesto, ki vodi čez Rdečeturški prelaz na hrbtom sovražnika. Vsi poskusi Rumunecv, da bi odprli prelaz, so bili zastoj. Istočasno so nemške in avstro-ogrške čete napadle od severa, zapada in juga rumunske divizije, ki so operale južno od Hermanštata. Sovražnik se je boril obupno v bitki, ki je dosegla višek krvavega boja, toda ni si mogel pomagati. Končno so ostanki rumunskih čet ušli v gore Plogaras, kamor je še imel odprto edino pot. Do zdaj smo našli 3000 ujetnikov in bojni plen znaša: 13 topov, dva eroplana, deset lokomotiv, 300 vozov munije, 200 vozov za strelivo, 200 vozov pretiraje, 70 avtomobilov in eden bolniški vtiak. Veliko materiala se še nahaja v bližnjih gozdih, kateri ga ni mogel sovražnik uničiti vsled pomanjkanja časa. — V dolini Maros, na istočni rumunski fronti so bili napadi odbiti. Rotenthurnski prelaz je zajezjen z razbitimi vozovi in s človeškimi trupli. Južno od prelaza so Rumunecv izvršili več močnih napadov na višine zapadno od Cainei, toda bili so odbiti.

Dunaj, 2. okt.—(Uradno). Bitka pri Hermanštat je končana z zmago nemških in avstro-ogrskih čet. Rumunecv so zbežali v gore, kar jih je ušlo iz bojišča.

Ofenziva Rumunecv na istočni strani sedmograške fronte, ki se je začela 28. septembra, ni dosegla zaželenega namena, kljub temu, da so se nekateri naši oddelki severno od Fogarne in blizu Szekely Udvarhely umaknile na našo glavno črto. Na drugi strani so pa Nemci v svojem protinapadu južno od Hendorfa ujeli 591 Rumunecv z 11. častniki vred in vplenili tri strojne puške.

29. septembra je flotila naših motornih ladij v spremstvu nemške ladije Weichsel napadla rumunsko luko Korabia od Donavi in (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopec.)

Ruska vojna in ve- sti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prve strani)

naprave v pristanu, en ru-
pavnik in železniško postajo.
Bukarešt, 2. okt. — (Uradno).
se vrše lokalni boji. Naša
armada pri Hermanstetu se
namakna pred sovražno pre-
no v pozneje odbila napade
ob straneh prelaza Rot-
turm. V južni Dobrudži se vr-
teristijsko bojevanje na vsi
Sovražni letalci so vrgli
številno bomb na Bukarešt;
ruski in pet otrok je bila u-
vrenih. V Černivodi so sovraž-
bombe zadele bolnišnico.

OFENZIVA OB SOMI.

London, 2. okt. — (Uradno).
poldnevno so naše čete na-
juno od Anere in osvojile
nemške pozicije na poldrugo
dolgi fronti od Eaucourta
Abbaye do ceste Albert-Bapa-
Eaucourt. L'Abbaye je v naših
Dolje proti iztoku smo raz-
naše pozicije precej daleč
prvotne črte. Več kot 300
je ujetih. Naše izgube so
izredno majhne. V tej
nam izvrstno služile na-
mote oklepne kare, ki so poč-
sovoznika iz zakopov, pre-
je naskočila infanterija. Vas
Transey je pod ognjem naših
v ena municijska postaja
gletela v zrak. Naši letalci so
bombardevali sovražne
sorte. Od 18. septembra smo
med Anero in Somo 24
topov, tri lahke in tri
te haticie. Od 1. julija do 30.
dobra smo ravno tej areji u-
26.147 nemških vojakov in
častnikov.

Pariz, 2. okt. — (Uradno). Na
fronti smo izvršili nekaj
operacij. Zasedli smo de-
kopa severno od Rancourta
istočno od Marvala. Artilerij-
dvoboji se ponavljajo na več
fronte; posebno huda je
kanonada v Šanpaniji. V za-
nem okolišu so Nemci naperi-
močna napada južno od Bu-
de Mesnil, toda zastor naše-
nja je preprečil napade.
teji napad istočno od Tahure
vratotaka izpodletel. Naši le-
so zelo aktivni kakor po na-
li.

Berlin, 2. okt. — (Uradno).
patrolje na Flandrskem
postale zelo aktivne. Severno
Somo so bili večer popoldne
artilerijski spopadi. Angle-
priredili močne napade iztoč-
Thiepvala, ali naše čete pod
gerali Stein, Sixt in Arnim so
zavrnile. Francoski polki, ki
bili iz Rancourta na zapadno
so, napadali naše pozicije
v uspeha. Osmajeni napadi iz
verlette, Morvala in severoza-
od Halle, so se razbili ob
nem topniškem ognju. Na fron-
jed Verdunom je bilo nekaj
njih spopadov iztočno od Ma-
ki so sledili začasno narasle-
artileriskemu ognju.

NOVA RUSKA OFENZIVA.

Petrograd, 2. okt. — (Uradno).
od Rige je naša artilerija
strelala nemški eroplan. — V o-
ni železnice, ki vodi iz Lvova
Brod in v pokrajini proti jugu
naše čete v vročem boju na-
sovoznika, kateri se trdo-
tam upira. Tam smo ujeli 1982
in 59 častnikov. Huda bitka
je razvila tudi južno od Brze-
v reki Tasniavki in v oko-
vsem na desnem bregu Zlote
Tam smo okupirali del so-
naših pozicij in ujeli 2263 mož
112 častnikov ter vplenili ne-
strojnih pušk. Vsi protinapa-
sovoznika so bili ustavljeni z
nem topniškim ognjem.

Berlin, 2. okt. — (Uradno). Ru-
na več krajih začeli z novim
magnoznim gibanjem. aZpadno od
naša narasla sovražni ogenj že
sutra. Na obeh straneh železni-
Lova-Brod in južno do Gra-
v bližini Zarkova, je naš
topniškega ognja deloma
rške napade. Na južnem
te fronte je sovražnik pri-
nekaž tal na naši prvi
naši črte. Na fronti nad-
Franza Karla se je razvi-
ljata bitka na obeh straneh
line. V trikotniku med Ta-
Lova in Zloto Lipo so Rusi
v našo črto. Proti zapadu
na črto čete vrgle nazaj rus-
naše, ki so prišli v njihove
239 Rusov je bilo ujetih.

V Karpatih je položaj neizpre-
menjen.
Dunaj, 2. okt. — (Uradno). Bo-
jevanje v Karpatih je nekoliko
poleglo. Južno in južozapadno
od Brzezany so napadli Rusi z
velikimi silami pozicije turških
čet, ki operirajo med Zloto Li-
po in železnico v Potuory. Rusi so
okupirali nekaj metrov sveta. Ru-
ski napadi severno od železnice
med Brodi in Zločov so bili doce-
in odbiti. Južno od železnice je so-
vražnik prodrl v naše pozicije.
Naš protinapad je zdaj v tiru in
del izgubljenega ozemlja smo že
reokupirali.

BOJI NA BALKANU.

Solun via London, 2. okt. — (U-
radno). Del bolgarske črte ob re-
ki Strumici, ki je v naših rokah
že od sobote, vsebuje dve vasi Ka-
razakobala in Larazakolzir. Bol-
garski protinapadi so bili odbiti
z velikimi izgubami za Bolgare.
Vse osvojeno ozemlje smo že kon-
solidirali. Sovražnik ne daje no-
benega znamenja za nadaljne na-
pade, dasiravno ni daleč od na-
ših črt. Razen občutnih izgub, ki
smo jih prizadeli sovražniku,
smo tudi ujeli 250 Bolgarov. Na-
še izgube so primeroma majhne.

London, 2. okt. — Reuterjeva
agentura brzojavlja iz Soluna:
Srbi so izvojevali velik uspeh v
Kajmakalanskem gorovju. Po si-
loviti topniški prepraciji, ki je
strašno razdevala bolgarske vr-
ste, je izvršila srbska infanterija
močan napad in osvojila vse toč-
ke na dotični poziciji. Zemlja je
bila na gosto pokrita z bolgar-
skimi mrlji in kar, je bilo živih,
so bežali v največjem neredu. Sr-
bi so zajeli celotno baterijo gor-
skih topov, množino strojnih pušk
z drugim materijalom in dobili so
tudi top in dva bombometa, kate-
ra so ostavili na bojišču med bol-
garskim protinapadom pred ne-
kak dnevi.

Pariz, 2. okt. — (Uradno). Sr-
bi so okupirali Kolčeev severno
od Kajmakalana.

ITALJANI ZOPET AKTIVNI NA KRASU.

Dunaj, 2. okt. — (Uradno). I-
talijanska artilerija je zopet na-
perila zelo hud ogenj na naše po-
zicije na kraški planjavi. Artil-
erijska bitka se razteza do Vip-
avske doline. — Izpod skal na po-
drtem vrhu gore Cimone smo re-
šili nadaljnih sedem Italijanov, ki
so bili še živi.
Rim, 2. okt. — (Uradno). Naše
alpinske čete so napadle in pre-
gnale nekaj sovražnih oddelkov,
ki so se nameravali zakopati na
južnoiztočnem slemenu gore La-
gazoni nad dolino Travenanzes.
Avstrije so v begu ostavili neka-
ki materijala in ujetnikov. Na
fronti v Julijskih Alpah in juž-
no ob Soči se vrše artilerijske ak-
cije. Sovražne baterije so bom-
bardirale Merno in Vertijbo. Ne-
kak granat je padlo tudi v Gori-
co.

ZEPELINOM NI ŠLO IZPOD ROK.

London, 2. okt. — (Uradno).
Zadnjo noč med deveto in dyanaj-
sto uro je dospelo deset zeppelin-
ov nad iztočno obrežje. Ena
zračna ladja se je približala se-
vernemu koncu Londona okrog
desete ure, toda naši topovi so
je pregnali in zasledovali so jo
naši eroplani. Pozneje se hotela
povrniti od severozapada, ali hi-
tro je bila zopet nad ognjem to-
pov in napadena od eroplanov je
padla v plamen na zemljo. Dru-
gi zeppelin je hotel priti nad Lon-
don od severnoiztočne strani, to-
da bil je odgnan. Nekaj bomb je
padlo zunaj mesta, ali poročila o
kakoli škodi še ni. Ostali zeppelin
so plaval brez namena nad iz-
točnimi okraji. Na Lincolnshire
je padlo več bomb, ali izgleda, da
so padle na odprto polje, ker o
kakoli škodi ni glasu. Zeppelin, ka-
teri je padel na tla, je najnovej-
šega modela.

GRŠKA SE NI V VOJNI, TODA DOMA IMA VOJNO.

London, 2. okt. — Danes poro-
čajo iz Aten, da bo kralj Kon-
stantin sestavil nov kabinet, ka-
teri bo soglasno naklonjen ente-
ti. Obenem javljajo, da bo danes
kralj naznanil svoje stališče gle-
de vprašanja vojne.

Revolucionarno gibanje se ve-
dno bolj širi. Iz otoka Zante poro-
čajo o krvavih spopadih med lo-

jalisti in venizelisti. Rebeli so pre-
vladali tudi na otoku Tenedos.
Venizelos in admiral Koundorio-
tis sta imenovala generala P. Dan-
gilsa, bivšega vojnega ministra,
tretjim članom vlade na Kreti;
zdaj je triumvirat popoln.
Iz Aten tudi brzojavljajo, da je
francoski poslanik preskrbel stra-
žo angleških in francoskih mor-
narjev, ki so spremljali grške
prostovaljce na potu v Solun.
Prostovaljci so korakali z orožjem
po atenskih ulicah do luke, kjer
so se vkrcali na parnik; in lojal-
no grško vojaštvo se jih ni sme-
lo dotakniti.

PANIKA V BUKAREŠTU VSLED ZRAČNIH NAPADOV.

Berlin, 2. okt. — Iz iztočne
fronte poročajo, da je zavladala
velika panika v Bukareštu, odkar
se ponavljajo zračni obiski nem-
ških letalcev, ki mečejo bombe
na mesto. Vlada je odredila, da
morajo že ob šestih zvečer ugasi-
ti vse luči po mestu in zvono-
vi so utihnili. Zvoniti ne smejo
drugače kot takrat, kadar se po-
javi sovražni eroplan ali zeppelin.
Čim nastane mrak, morajo prebi-
valeci takoj v svoja domovja. Več
kakor dve osebi na smeta biti sku-
paj na ulici. Če dobi straža zve-
čer tri osebe v skupnem pogovo-
ru, jih takoj aretirajo. Vlada je tu-
di začela z regulacijo hrane in na
hišnih vogalih so prilepljeni pla-
kati, ki priporočajo ljudem, da
"naj vpoštevajo tresnost položaja".
Velika večina prebivalstva
je odšla na deželo in mesto je
malone prazno.

London, 2. okt. — Brezlična br-
zojavka iz Bukarešta naznanja,
da so sklenile rumunske oblasti
zapreti avstrijske in nemške po-
daneke — katerih je še mnogo v
Bukareštu — v vladna in druga
večja poslopja, ki so navadno tar-
ča nemških eroplanov.

SUBMARINKE POTOPILE 15 LADIJ V ENEM DNEVU.

Berlin, 30. sept. — Admiralite-
ta naznanja poluradno, da so
nemške submarine potopile e-
najst angleških ribiških parnikov
in štiri belgijske lahke ladje dne
23. septembra.

120.000 ANGLEŽEV PADLO V SEPTEMBRU.

Lodon, 30. sept. — Vojni urad
poroča, da znašajo izgube angle-
ške armade meseca septembra
114.110 mož in 5439 častnikov na
vseh frontah. To je povprečno
3800 mož na dan.

Ameriške vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

Chicago, Ill., 2. oktobra. — Cu-
to Sells, zvezni komisar za indi-
janske rezervacije, je izjavil, da
indijansko pleme ne izumira in da
so Indijanci danes številnejši, ka-
kor so bili kdaj popreje, odkar
je ustanovljen biro za indijanske
zadeve.

Sells je dejal, da živi 350.000
Indijancev v 24 državah in na 80
rezervacijah. Premoženje Indijan-
cev znaša \$300.000.000, vstevši
60.000.000 akrov sveta.

Denver, Colo., 2. oktobra. — V
stanovanje japonskega vrtnarja
Kakutaro Nekavana na 2697 Ga-
lapogovi ulici sta vdrla dva tolo-
vaja in pobila Japonca na tla, ker
se njuna je postavil po robu. Pre-
tepla sta tudi njegovo soprogo,
ko je prišla svojemu soprogu na
pomoč. Bandita sta vplenila \$10.
zlat, uro in verigico in diamanten
privesek.

Tolovaja sta prišla v stanova-
nje skozi okno. Nakavana se je
zbudil, ka so roparja iskala plen.
Sedel je v postelji in jima ukazal,
naj se pobereta iz stanovanja. V
tem trenutku ga je eden tolova-
jev obsvetil z električno žarnico,
drugi ga je s samokresom udaril
po glavi. Ko mu je prišla njegova
soproga na pomoč, sta bandita
planila vanjo. Bila je dvakrat
vdarjena po glavi. Prosil je tolo-
vaja, naj jo nikar ne umorita. E-
den tolovajev je stal na straži s
samokresom, drugi je pa iskal
plen.

Denver, Colo., 2. oktobra. — In-
ženirji izjavljajo, da bo popravlja-
nje Stanleyjevega nabiralnika za
vodo stalo najmanj \$300.000, mej-
tem ko so uradniki družbe napra-
vili proračun le za \$30.000.

Državni inženir pravi, če ne po-
pravijo nabiralnika, da ne bo do-
volil v njem več kot 8.000 do 10.
000 akerskih čevljev vode, ker bi
večja množina ogrožala jez.
Če nabiralnika ne popravijo,
bodo farmarji imeli veliko škodo,
ki so iz njega dobivali vodo za na-
makanje polja.

Washington, D. C., 2. oktobra.
Ali so J. P. Morgan in drugi za-
stopniki bank, ki so konferirali
s sir Richardom Crawfordom, an-
gleškim diplomatom, zakrivilo zlo-
čin, vsled katerega jim bo treba
sedeti tri leta v ječi.

O tem vprašanju razpravljajo ad-
vokate, ki so v zvezi z državnim
departamentom. Sekeija 5., poglav-
je 231 revidiranega zakonika
Združenih držav, se glasi, da iz-
viši vsak ameriški državljani zlo-
čin, ki razpravlja direktno in ne
skozi državnim departament z agen-
tom inozemske vlade o stvareh ali
sporih Združenih držav.

Morgan je odpotoval na An-
glesko.
Ali je njegovo potovanje s to
stvarjo v zvezi? Ne verjamemo.
Nekronani finančni kralj lahko
marsikaj stori, kar ni drugim do-
voljeno.

Laporte, Ind., 2. oktobra. — Po-
žar je uničil ogromni žitni eleva-
tor v Wellsberu, v okraju Lapo-
rte, ki je lastnina McKenney,
Rodgers & Co. Zgorelo je 40.000
bušljev koruze in dva in trideset
železniških voz, naloženih s pse-
nico. Škode je \$150.000.

New York, 2. oktobra. — Pri
odkopovanju v razvalinah v okra-
ju Ravalpindi, ki predstavlja sta-
ro Teksilo, ki je ob času Buddhe
slovela kot najbolj ugledna uni-
verza v Indiji, so odkrili rakev s
kostmi, na kateri je napis pove-
dal, da so od Gautame. To je že
četrti najdba, ki dokazuje, da
buddhistični duhovni niso bili ni-
manj iznajdljivi v relikvijah kot
katoliška cerkev v ostankih svet-
nikov.

Muncie, Ind., 2. oktobra. — Ge-
ne Williams, bivši pomožni držav-
ni pravdnik, je bil spoznan kriv-
nim zarote za sprejemanje podku-
pne od oseb, ki so kršile zako-
ne. Sodnik Fred Gause ga je obsod-
dil na \$200 denarne globe in na
ječo od dveh do štirinajstih let.
Njegov advokat je takoj vložil
priziv na višje sodišče. Williams
je postavil poročstvo za \$5.000.

Washington, D. C., 2. oktobra.
Mornariški departament je odklo-
nil prošnjo za podaljšanje roka
pri gradnji bojnih ladij, ki so jo
vložili lastniki ladjedelnice.

Podjetniki izjavljajo, da je rok
prekratek in je nemogoče dobiti
kakšno nagrado. Naobratno pa iz-
javljajo mornariški častniki, da
rok popolnoma zadostuje. Šest in
trideset mesecev je dovoljenih za
gradnjo oklopnjace, dva in tride-
set mesecev za oklopnega križar-
ja, dva in dvajset za razruševal-
ca, štiri in dvajset za potapljače,
ki gredo na visoko morje, dva in
dvajset za obrežne potapljače.

New York, 2. oktobra potom
breznilnega brzojava. — Van Lo-
an, pasazir na parniku "Mon-
terey," poroča, da so angleške bo-
ne, ladje, ki križarijo ob Baham-
skem otočju, zaslele potapljače,
ki je lastnina družbe, ki izdeluje
kinematografske filme. Potaplja-
č je vlekel jahta v bližini otoka
Abaco, ko so se prikazale angleške
bojne ladje in jo zaslele.

Močtvo na potapljači in jahti
je moralo na povelje Angležev v
Nassau, kjer so britske oblasti
prevzele potapljača in posvarile
Van Loana, ki je načeloval ekipe-
dieji, da nikamor ne gane. Ame-
riški konzul je spoznal Van Lo-
na, na kar so mu dovolili, da se
sme odpeljati s parnikom "Mon-
terey."

Fort Wayne, Ind., 2. oktobra.
Tolovaji so ulomili v trgovino z
zlatino in dragulji L. M. Becka
in odnesli \$100 v gotovini in za
\$900 draguljev.

Nabirajte naročnike za dnevnik
"Prosveta"!

DOČE SE

dobra ženska za hitno delo, poma-
gati pri bolni ženi. Ako katero
veseli ali je brez dela, se prosí, da
se oglasi ali pa naj osebo pride
na 2819 So. Crawford Ave. Plača
po dogovoru.

Frank Zavertnik. (3. 4. 5. oet.)

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telephone Lawndale 4635.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapiskar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEORNI ODESEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODESEK:

Anton Hraat, 811 95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Jože Radišek, 679 box, Smithton, Pa.
Rudolf Pleterski, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočevar, 18 Beard ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETA"

Jože Zavertnik, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

VREOVNI SDRAVNİK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičeje glavnega urada, ne
imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega
odseka Jože Ambrožiču.

Zadeve prepirljive vsebine predsednika poretnega odseka, A
Hraatu.

Vse druge stvari, ki imajo stik s "Prosveto", izvemši spre-
membe naslovov uradnikov krajevnih društev pa "Prosveti", 2657
So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Eno najboljših sredstev za vzdržanje zdravja.

H. H. von Schlick, slavnoma-
ni naravni zdravnik in tovarnar
Bolgarskega Krvnega Čaja, kate-
ri je s stoinstotisoč bolnimi v stal-
ni zvezi in dobiva od njih, kate-
rim je Bolgarski Krvni Čaj vnil
zdravje, cele kupe zahvalnih pi-
sem.

Gospa Josipina Papp, P. O. Box
101 North Leroy, N. Y. pisala je
sledede:

Pošljite mi še en zavoje Bolgar-
skega Krvnega Čaja, katerega že
težko pričakujem. Jaz smatram
da je Bolgarski Krvni Čaj, naj-
boljše sredstvo za vzdrževanje
človeškega zdravja."

Eno veliko škaflo Bolgarskega
Krvnega Čaja, ki traja pet mese-
cev, pošljite za \$1.00. 6 zavojev pa
kamorkoli pošljemo za 5 dolarjev.

Marvel Products Co.,
8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošilja-
tev osigurati, pošljite 10c več.

KADAR SE ZGODI kaj nova- ga v vaši naselbini, kar vas zanima, sporočite nam, kajti vsakokrat bo sanimalo tudi druga.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slo-
vencem in Hrvatom v okolici
Youngstown, O. Kadar potujete
skozi mesto ali po opravi, se o-
glasite pri meni. Imam raznovr-
stne dobre pijače, sveže pivo brin-
jeve, slivovce, visky, smotke itd.
Jožef Oigole, E. 397 Federal St.
Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago,

ki je izdelal načrt za gl. urad
S. N. P. J. se priporoča Slo-
vencem za izdelovanje
stavbinskih načrtov.
Tel. Franklin 5601

TEL. NA DOMU AUSTIN 35003

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s
SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljimo denar vašim prijateljem v staro domovino po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Močna, Konzervativna in Napredna Institucija.

Naročite se na dnevnik "PROSVETA"

Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša
dnevno dobre, podučljive članke, novice iz starega kraja in
Amerike, sploh celega sveta, zanimive romane in sabavne štivo.

Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 za Zd.
države. Za naročnike izven Zd. držav, izvemši Canade, stane
za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Ravno tako stane za celo
leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago.

Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Vse poštas denarne nakaznice — Money Order, bančne
draft ške se naj nasloví na "Prosveta" S. N. P. J. Ne rabite
osebnih imen!

Naši zastopniki so društveni tajniki.

Vse nadaljša pojasnila daje drage volje upravništvo
"Prosveta".

EMILE ZOLA:

DENAR.

Poveljenik M—h.
(Nadaljevanje)

"Vidite, gospa, kriva je moja lakomnost. Ako bi bil prej prodal svojih osem delnic, bi bil imel šeststisoč frankov in to bi bilo dovolj za doto. Ampak — saj veste — cena je šla navzgor in jaz sem računil: zakaj mi ne bi še kaj ostalo na stara leta? Osemstisoč, desetstisoč, dvajsetstisoč — dobro bi bilo in Natalija bi itak vse podedovala. In pomislite! Ko je cena narasla na tritisoč, sem imel v svojih rokah štiriindvajset tisoč frankov, ali buča neumna — odlašal sem dalje. Zdaj pa nisem delnice vredne niti dvesto frankov. O — jaz sem kriv, sam sem kriv! ... Najrajši bi skočil v vodo!"

Karolini je bilo zelo mučno, toda dovolila mu je, da je izgovoril. Vendar je bila radovedna, kaj je z dekletom.

"Šla je, pravite, kam je odšla?"

Deži je bil v zadregi. Neznatna rdečica se je pokazala na njegovih blelih licih.

"Da, šla je — Natalija je izginila pred tremi dnevi. Seznanila se je z moškim, ki je stanoval nasproti nam, lep možak pri štiridesetih letih. Skratka: pobegnila je z njim."

In medtem, ko je Deži razlagal svojo novico v podrobnostih in lovil primerne besede, je Karolina videla v duhu Natalijo, sloko blondinko s prikupnim obrazom poulične Parižanke. Zlasti se je zagledala v njene velike oči, ki so gledale tako pametno in hladno s posebnim izrazom sebičnosti. Bila je naklonjena svojemu očetu, kateri jo je oboževal, in bila je previdna, dokler je upala na doto in moštve. Ali s polnomo Univerzalne je šlo upanje po vodi. Ali naj nadaljuje z bednirskim življenjem v cunjah zopet od kraja? Ali naj muči starega očeta, da bo znova garal in skladal cent na cent za njeno doto? In Natalija je najbrže sklenila: Oh, ne! Dovolj je bilo tega. Vzela je klobuk in čevlje in odšla.

"Priznati moram," nadaljuje Deži pretrgan, "da je imela doma malo zabave in užitka za svojo mlada leta. Kadar je človek mlad in lep, išče svoje družbe. Ali tako trdosrčna bi vseeno ne smela biti. Niti "zbogom" mi ni rekla, niti najmanjše pisane besede ni ostavila, ali da bi bila naj ožljubila, da me katerikrat obišče — naj bi bila šla v božjem imenu! Tako je pa zaprla vrata za seboj in ni je več! ... Tega ne morem prenesti. Po tolikih letih — moj Bog — je li mogoče, da je ne bom več videl, nikdar več, nikdar več?"

Nehal je jokati, toda bil je tako obupan, da se je smilil Karolini v dno srea. Pograbila je obe njegovi roki in ga tolažila in ihtela z njim.

"Uhogi Deži, ubogi moj Deži!"

Da ga odvrne od tužne misli, je zavila pogovor na polom Univerzalne in ga prosila, da ji naj opravi, ker mu je dovolila vzeti delnice. Nato je stresla ves svoj gnjev na glavnega kriveca, dasiravno ni imenovala Sakarda. Stari Deži je pa vstal in mahnil z roko. Strast po igri, katere se je bil nalezal, ga še ni zapustila.

"O, gospod Sakard je imel prav, da mi je brnil prodati delnice. Banka je bila imenitno podjetje in mi bi bili gotovo zmagali, da ni bilo strahopetcev, ki so nas izdali. Oh, verujte mi, gospa, da stvar bi bila povsem drugačna, ako bi bil zdaj gospod Sakard tukaj. Smrtni udarec je še le prišel, ko so njega vrgli v ječo. On sam nas more rešiti. In to sem tudi povedal sodniku, ko sem ga prosil takole: "Gospod sodnik, vrnite nam Sakarda in jaz mu ponovno zaupam vse svoje premoženje, ker on je naš mož, on je naš dobri bog!" ..."

Karolina je ostrmela. Kaj? Niti ene žale besede ni najmanjšega znamenja jeze? Kako mogel vpliv ima Sakard na svojo četo, da je znal ustvariti take pristaše in fanatične oboževalce?

"Skratka, gospa, prišel sem le zaradi tega, da vam povem žalostno novico, ki me je toliko potrla. Oprostite, če sem Vas nadlegoval! Moja glava je vsa zmešana in lahko naredim napako. Kadar se snižete z gospodom Sakardom, povejte mu, da sem še vedno na njegovi strani."

Odkl je s počasnim korakom in njej se je zavlekel v glavi. Nesreča ubogega moža jo je zadela v sredi in njen srd se je podvojil napram očetu, katerega ni hotela imenovati — srd, ki ga je premočevala tolika časa. Prišli na so še drugi obiskovalci in tisto jutro je imela Karolina dovolj opravkov.

Med drugimi sta prišla tudi Jordanova, ki sta Karolino še bolj razžalostila. Prišla sta skupaj Pavel in Marcela, ki sta vselej nastopala skupno, kadar je bilo kakšno važno opravilo. Hotel sta pozvedeti, da li je še kaj pomoči za Magendreja, njena stariša, katere sta obležala pod odarom, ki je zadel Univerzalno banko. Stari Magendrej in njegova žena sta bridko občutila strasen udarec. Preden sta bili zaključeni zadnji dve tikavici, je imel stari tovarnar petdesetdeset delnic, za katere je izdal okrog osredstisoč frankov. Ona sta bila zelo ponosna na delnice, zlasti tiste dni, ko je cena zrastle na tisoč frankov, ker tedaj so bile njune delnice vredne dvesto in petindvajset tisoč. Najbolj žalostno je pa to, da je stari igral brez potoženega nametstva, slepo verujoč Sakardu in sledeč njegovi vrabdomu spekulaciji. Posledica tega je bila, da je stari s polnomo plačati več kot dvestotisoč frankov izgubil. Z enim samim mahljajem je šlo za njegovo bogastvo in tisti tih petindvajset tisoč frankov, ki so bili sad njegovega tridesetletnega, trdnega dela. Ostalo mu ni nič in dvomiti je, če ostane brez dolga, kadar prodal svojo hišo v ulici Magendreja, na katero sta bila stara dva toliko po-

nosna. Te nesreče je pa bila bolj kriva gospa Magendreja kakor on.

"Ah, gospa," je pripovedovala Marcela s svojim ljubeznivim obrazom, katerega ni tudi katastrofa pripravila ob svežost, in smehljaje, "ko bi Vi vedeli, kako se je mama izpremenila. Ona, ki je bila nekoč tako previdna in skrbna, da so se tresli služabniki pred njo, če je bil le en sam cent zapravljen po nepotrebnem, ni govorila zadnje čase drugega kakor samo o stotisoč frankih in borzi. Ona je silila očeta, da naj spekulira in naredila ga je neumnega s svojimi blaznimi sanjami, da morata imeti milijon frankov. Pa pa je bil nekoliko pametnejši in bi bil še poslušal strica Chaveja, kateri ga je vedno grajal zaradi igre, ali mama ga je imela v pesteh. Prišlo je, ko sta čitla finančne žurnale. Papa je nekje dobil časopis in ga sprva skrival pred materjo, toda dolgo ni mogel skrivati, in ko je končno zgrabila strast mamio, tedaj je bilo vse v ognju. Je li mogoče, da pohlepnost po denarju tako izpremeni dobre ljudi?"

"Stric Chave je bil še najpametnejši med vsemi," je omenil Jordan. "Ni ga bilo dneva, da ne bi bil igral na borzi, in ni ga bilo dneva, da bi ne bil dobil igre. Igral je zmerno in za gotov denar; vsak večer je prinesel petnajst ali dvajset frankov, kakor dober delavec svojo plačo po storjenem dnevnem delu. Okrog njega so padali milijoni na vse strani, berači so postali milijonarji in milijonarji berači v par urah, zlato je deževalo na skafje — ali strica ni to motilo. Bil je ves čas hladno in zadovoljen s svojim malim skromnim dobitkom, ki je ravno zadostoval za njegove male grehe. Zares — kapitan je najbolj prebrisan med prebrisanimi in vsa lepa dekleta v ulici Nollet so imela dovolj bonbonov."

Obe ženski sta se skoraj nasmejali, ko je Jordan tako hudomušno slikal starega komedijanta Chaveja. Ali dobra volja je trajala le hip.

"Prepričana sem, da ne dobite vaš oče in mati niti centa več," je dejala Karolina otožno. "Vse je končano. Delnice so po trideset frankov, a jutri so lahko po dvajset frankov in pojutranjem sto centov. Moj Bog — kam pojdeva siromaka na stare dni!"

"Mridva bova skrbela za nju!" vzklikne Jordan prostodušno. "Sicer še nisva bogata, toda najine razmere gredo na bolje. Na ulico ne pojdedeta."

Jordan je končno našel srečo. Po tolikih letih nehalnega dela je naposled njegova novela zagledala beli dan najprvo v časopisu in potem ponatisnjena v knjigi. In vspeh je bil velik. Čita joče občinstvo se je začelo trgati za knjigo in pisatelj Jordan je imel kmalu v žepu več tisočakov, medtem ko so se mu naenkrat odprla vrata znamenitih založnikov z vabilom, da naj nadaljuje z literarnim delom. Pred njim je torej bogastvo in slava!

"Ako ju ne bova mogla vzeti k sebi, najela jima bova posebno stanovanje. Šlo bo na eden ali drugi način."

Marcela je hvaležno pogledala Pavla in ustnice so se ji tresle.

"O, kako si dober, ljubček!"

Solza se ji je vdrla po licu.

Karolina je bila ginjena.

"Potolažita se, otroka moja! Ne jemljita si preveč k sreči."

"Oh, Vi ne veste, gospa! Ne jokam se zaradi nesreče, ki ju je zadela, marveč ker sta bila tako neumna. Ko sem se omožila s Pavlom, mi ni stalo hotela dati dote, češ, da sem naredila neumnost, ker sem vzela človeka brez centa premoženja. Zdaj pa imata! Radovedna sem, koliko sta zdaj ona dva na boljšem! — Zakaj nista dala meni to, kar je požrla borza?"

Karolina in Pavel sta se smejala, toda Marcela se ni dala potolažiti.

"In ne samo to. Ko sva bila še revna, sem nekoč sanjala, da sem princezinja in da bom nekega dne prinesla svojemu ubožanemu princeu velik zaklad, da bo lahko postal slaven pesnik. Te svoje sanje sem si vedno tolažila tako, da mu bom res prinesla veliko doto. Zdaj je pa Pavel dobil denar brez mene in jaz mu bom le v nadlego s svojimi ubožnimi stariši! On je, ki si bo moral jemati k sreči in on bo moral šteti denar. O—o, kako to boli!"

Jordan jo je hitro pograbil za roko.

"Kaj pa govoriš, dekle naivno? Ali je treba, da žena prinese denar? Ti si mi prinesla samo sebe, svojo mladost, mehko in svoj poživljajoč humor — in ni je princezinje na svetu, ki bi mi dala več!"

Vsa srečna se je naslonila Marcela na njegovo ramo, kajti bila je prepričana, da jo on ljubi. Na tihem se je pa sramovala, da je ihtela.

"Ako bosta tvoj oče in mati zadovoljna," je nadaljeval Pavel, "bova jima najela stanovanje v ulici Cliehy, kjer sem videl mnogo lepših sob v prtiličju z vrtovi, ki so poceni. Najino stanovanje, najina majhna luknja, napuljena s štirimi kosi pohištva, je premajhna. Posebno zdaj, ko bova potrebovala še več prostora."

Smehljaje se je obrnil Pavel h Karolini, ki je bila zelo ganjena nad srečno zakonsko dvojico.

"O, da! Hotel sem reči, da bomo kmalu trije. Tega nama ni treba zdaj več tajiti, ko pa služim denar. Ha, ha, ali ne bo to dovolj velika doto, ki mi jo prinese Marcela, in ona se joče, da ni prinesla nič!"

Karolina, znova pahnjena v bridko zavest, da je nerodovita, se je ozrla v Marcelo, katere je nekoliko zardela. Imela je res bolj napeto obleko, česar Karolina ni prej opazila. Tedaj so pa njo obliše solze.

"Kako srečna sta, ljuba otroka! Le tako se ljubita! Edino valda sta razumna in srečna."

(Dalje sledi).

Josip Premk:

Tobijeve noči.

III.

Takoj po obedu je odšel Izidor v svojo sobo, razgrnil po mizi široko polo papirja in zastavil pero odločno, kakor se je namenil, pa so mu zastale misli že pri drugem stavku. Stopil je do okna in potem zopet k mizi, pa je napisal samo par nerodnih besed in zopet prenehal. Naposled je raztrgal papir na drobne kosce in vzel iz miznice drugo polo. Zatisnil je oči, da hoče enkrat premisliti vse, za kar se je odločil, nato se je sklonil nizko nad papir in pričel s tresočo roko:

Draga Helena!

Ne sodi me napačno, ko prečitaš te vrstice, saj veš, da bom nosil do konca dni v svoji duši le tebe, ki si začetek in konec vseh mojih misli; toda med nama stoji žalibog druge osebe, ki nama brani, da bi kdaj uživala tisto srečo, ki sva jo sanjala tako hrepeneče. Vztrajal sem ob svojem sklepu v trdnem upanju, da se oče morda vendar premisli, a vse zaman: on je trd in neizprosten kakor prvi dan. Lahko se sicer zopet vrnem k tebi, a prišel bi praznih rok, berača pa menda ne boš jemala, in zato je bolje, da se najin poti ne srečati nikoli več. Žalostno so te besede in mnogo noči sem prečul v mučnem razdvojenju, predno sem se odločil, da jih napišem. Ti me morda prekolneš. Ne stori tega, Helena, zakaj, da ti je mogoče pogledati v moje zbičano dušo, bi me pomilovala in trpela tiho z menoj! Kajti niti enega vselega trenutka ne vidim v svoji bodočnosti, samo puščobo in žalost gledajo moje oči, in če pomislim v teh težkih urah na čas, ko sem živel ob tebi, se mi zahtoe, da bi končal to grozno življenje kakorkoli že ... Toda vztrajati hočem zaradi očeta, izpolniti mu hočem največjo željo, da bo miren in srečen preživel svojo starost tako, kakor jo je upal ves čas, ko sem živel jaz v tujini vse lepše življenje nego sedaj. Oženim se draga Helena, oženim se s tisto deklinjo, ki jo ti tako sovražiš, in vse življenje bom živel ob njeni strani, kakor sem ji nekoč obljubil. Kakšno bo to življenje, ne vem; ali toliko čutim, da bom gojil v svojem sreču do teh ljudi samo sovražstvo. Sreče ob meni ne bo uživala, ali pokoriti se jim moram zdaj vsaj na videz, ker drugače ni mogoče. Zato me pozabi, Helena, kakor da me nisi nikoli poznala! Upam, da bo tebi lažje nego meni, ki se zdim samemu sebi kakor jetnik v težkih okovih, ti pa si prosta, mlada in lepa — pametna pa tudi dovolj, da boš znala iskati svojo srečo! Izidor.

Ko je napisal zadnjo besedo, si je oddahnil, kakor da je odložil težko breme, nato pa je zatisnil oči in sklonil glavo nizko na prsi. In tisti trenutek je videl dvoje belih rok, ki pristikajo davno zaželjeno pisnu k dobrim rdečim ustnicam, a ko odtrgajo ovitek in begajo njene lepe oči čim dalje bolj nemirno med drobnimi vrsticami, se pojavi v kotu tistih rdečih ustnic trpka poteza in kmalu nato so njene oči vse zasolene. Nenadoma so se razpršile v nič vsi njeni upi; vse, kar ji je obetal, je postalo grda laž in zdaj, ko se ji je zdelo, da je že čisto blizu svojega cilja, da postane vsak hip vsa njegova, jo je zavrzel in se poročil z drugo —

Izidor je planil pokone s stisnjenimi pestmi in čelo mu je temnelo v gubah kakor stareu. Segel je po pisnu in ga raztrgal na drobne kosce, nato pa je iznova pomočil pero v črnilo in ji pisal list poln najslajšega upanja brez vsake temne misli, kakor da je njuna bodočnost lepša od rožnega maja ... Vso težko bol prikrivajo gorja je skušal preliti v iskrena čustva tiste nerazumljive blaženosti, ki jo je začutil vselej, kadar je pomislil na vso sladko zagonetnost njene lepote. Roka mu je nemirno bežala po belem listu, kakor da mu vre v tresočo pero curek krvi naravnost iz srea; ali vendar se mu je zdaj pazljivo zadelo, kakor da je vse to silen žar zadnjega plamena, ki je bruhnil s težko silo skozi debelo plast hladnega pepela. In ta slutnja je begala preko njegovih možgan silneje, dokler se ni zgredil ob plahem vprašanju: ne bo li njena bol po tej sladki laži tem večja? In zopet se je zadel sam sebi ves majhen in malodušen slabiji, ki verjame,

da je vse to njuno hrepenenje in upanje le laž in tolažba zaradi tega, ker mu je tako povedal oče, ki gotovo še ni nikdar nosil v svojem sreču toliko lepote kakor on. In zaradi njega, da bi se sedaj poslovil od nje, ki mu je vse na svetu in pričel živeti to pusto jesensko življenje s kozavo Terezinko v dalgočasnem Zabrđu?

Čutil je, kakor da mu nekdo sega s koščeno roko globoko v prsi, in mu hoče iztrgati vsak najneizdatnejši čut, ki ga še goji za njo; a ko je pričel premišljovati mirneje, ni našel ene poti, ki bi ga rešila ...

Segel je po pisnu in ga vtaknil v žep, in ko je premislil še enkrat vse, kar ji je pisal, se je skoro skesal; kajti neka temna zavest, ki je ni mogel udušiti, ga je mučila venomer, da je lagal. Sicer je bila vsaka beseda utrip njegova srea, ali v trenutkih, ko je mislil mirno in premišljeno, je gledal skoro razločno v tisti prepad, čez katerega ne bo mogel do nje ... In baš vsled te zavesti so iskale njegove misli včasih najtemnejšo pot, ki bi ga pripeljala do krutega maščevanja. Od početka se je skoro prestrašil tega namena, a čim bolj je spoznaval, da je proti očetu brez moči tem strašneje se je oklenil tega groznega sklepa, ki se je porodil v njegovi duši iz najtrpejših bolečin: maščevati se z udanostjo in v pokorično tako vztrajno, kakor želita oče in Terezinka, ki bosta potem oba objokovala to njegovo poslušnost.

In te misli se je razveselil tudi tisti trenutek kot edine rešiteljce, dasi je bilo njegovem sreču še vedno toliko plemenitosti, da se je skoro vedno zgrozil, kadar je pomislil na to ...

Vstal je od mize in stopil po sobi gor in dol, potem pa je ob stal pred oknom na stežaj.

Nad vasjo je počival mir poletnega popoldneva, je tam iz dalje, od travnikov, ki so se vzpenjali precej visoko v brdo, so prihajali nerazločni glasovi kosev, ki so razmetavali in sušili dišeče seno. Postolka, ki je gledala nanje iz soparne višave, je tisti trenutek padla tja nekam za polje, hip nato pe se je zopet dvignila, vztrpetala na to parkrat v zraku in izginila v dalji, kakor da se je raztopila v razbeljenih solnčnih žarkih. Izidor je gledal še nekaj časa v tisto stran, potem pa vzel klobuk in odšel počasi nizdol po stopnicah. V veži se je okrenil proti očetuvi sobi, pa je pred vrati postal in pritisnil uho na ključavnico. Pa v sobi je bilo vse tiho, kakor po vsej hiši. Pogledal je po široki veži, kakor da ne more razumeti te dolgočasne puščobe, nato se je naglo obrnil in odšel skozi zadnja vrata na dvorišče.

Razmršen petelin, ki je ponosno vodil ob zidu svojo kurjo družino, se je obrnil oblastno in zakokodakal, kakor da mu Izidorjeva prisotnost ni po volji, nato pa potegnil z desno peretjo po tleh in udaril s kljunom po najbližji kokoši, da so njene tovarišice prestrašeno pobegnile daleč tja na konec dvorišča, kjer so bila nalozena smrekova debla v visoko skladanico.

Izidor je šel preko dvorišča in se ni ozrl nikamor. Ko je stopil na kolovozno pot, ki se je vila koncem hiše, je pogledal doli po vasi in nekoliko postal, nato pa se obrnil na desno in odšel počasi po lehno vzpeti poti ob nizkem grmičevju, za katerim je šumel ozež potok. Pot se je kmalu od daljša od vasi in se spustila nekoliko navzdol, ob obeh straneh pa se je dvigal hrib, da je bilo Izidorju skoro popolnoma hladno, kajti solnce je pošiljalo svoje žarke že precej poševno v globel, ki je vodila k Rakarjevim žagam.

Izidorju sicer ni bilo na tem, da bi pogledal k delavcem na žagi, ampak po tisti je hodil najraje, ker je bilo samotno in mirno. Malokdaj je srečal človeka in še tisti, ki so hodili tam okrog, so bili delavci na žagah njegovega očeta in največ iz sosedne vasi onkraj hriba.

Tako je romal tisto pot skoro vsaki dan, a samo tja do znamenja, ki je stalo zanemarjeno in zapuščeno na parobku smrekovega gozdiča, odkoder se je že videlo na žage in tja daleč po ozki dolini. Tam je navadno postal, poslušal nekaj časa zveneč šumenje, ki je prihajalo sem od žag, nato pa odšel tik ob znamenju po ozki in slabo shojeni stezi naravnost v hrib. In vsakokrat,

ko je zavil ob znamenju, je mračno pogledal staro kozo, kakor da mu ne ugaja praskani sv. Anton, ki v zanemarjenosti res ni bil nikoli podoben častitljivemu svetniku, ampak težki spomin, so se mu vselej, kadar je stalo mimo, vzbudili v sreu jasno, kakor da se je zgodila šele pred par dnevi. Prav je stezi sta se ugotovila pred njimi štirimi leti s Terezinko kresni večer h grmadi, ki so zanetili Zabrđani vrh hriba.

Jasna noč je bila takrat dovito tiho in tajno je bilo, da sta si komaj upala govoriti ti glas. Mesečina jima je la v obraz s svojo bledejo svetlobo in kakor še nikoli, se mu je delo Terezinka lepa, da se doli ob znamenju, predno stopila na pot, ni mogel prenesti. Nagnil ji je glavo in jo polnaravnost na ustnice in se v tem poljubkom, ki ga je dahnil na deklečje ustnice, čutil, da ji je obljubil in dal več, nego je mislil ...

Zdaj pa so bili potopljivi ti spomini in trpko kesanje, sovražil jih je, kadar je zopet pal po tej stezi, kjer so mu hajali nasproti z nekimi skročitajem, kakor da je ravno krat zlobno in krivično ... kljub temu skoro ni bilo da bi ne šel po tej stezi, kljubovati je hotel vsemu, kar je hotelo odtrgati od nje, je vzljudil tam v daljni t. V gotovih hipih je gorelo v govem sreču samo sovražstvo vsega, kar ga veže na ta kraj ob takih trenutkih je hodil na ves kraj, ki mu je bil neves svet, a ga je hotel osredzati z najzlobnejšimi mislimi, so se mogle poroditi v njegovi duši. Težka je bila tista pa mnogokrat se je zgodilo, da je blagoslovil z globokim hom, kajti nekdanj česar ni mel, je trpinčilo vse njegove sli in sklepe. Morda bi bil ko doglal vzrok svojega zagnega nemira, da se je popeljal vdal spominom tistega kresvečera ...

Tisto popoldne je obstal ob menju s čudno mračnim obrazom. Gledel je gori po stezi, ki je bila med smrečjem strmo v kakor da se ne upa napotiti nje, nato pa je stresel z glavo in odšel počasi doli proti žagi.

Par delavcev, ki so prišli razžagane deske, se je ozrl njem in najstarejši je privzel zaprašen klobuk in mu poklonil v pozdrav, Izidor se ga je minjal po obrazu; kajti pred rimi leti skoro ni minulo da bi ne bil prišel tja, in krat se mu je prikljub star gar Bernard, ki je bil že od dihi nog v službi pri njegov očetu. Doma ni bil iz tistega jevi; priromal je kot popotnik iz Zabrđe in ostal pri Rakarju kakor so pomnili in pravili rejši ljudje.

"Kako je, Bernard?" ga je govoril Izidor in obstal pri njem.

Stari Bernard je prikljub zakričal na vse grlo. Kajti žagi so hreščale in evilele da se je govorica težko razumela.

"Pravkar so odšli, mislim še pol ure ne bo od tega!"

Izidor ni vedel, ali je Bernard čes, odkar ga ni videl, ali ga je napačno razumel, mahnil je z roko in hotel da pa stari Bernard je bil iz njem in se mu smehjal z svojim zgubanim, zagorelim ramom.

"Dolgo vas ni bilo, dolgo dor! Kaj bi rekel, skoro bi ri leta ali pet, če ne več. I premenili ste se, prav po go ste se vrgli! Skoro bi dejali bi vas ne spoznal, ko bi ne izpregovorili!"

Izidor se je nasmešnil z nemu starcu, kar je Bernard menda zelo ugajalo, kajti ni je s hodnim rokom v nem obrazu, nato pa pomnil z levim očesom in namil Izidorju, kakor da mu hoče dati kako važnost samo med rimi očmi.

(Dalje prihajajo)

Tako je.

Žena: "Čaj kaj pravi o telj: življenje je sen."

Mož: "Ni se zmotil, ker sem se oženil, živim dobro zdaj, kadar spim."